

Akreditovaný vzdělávací program
Příběhy porozumění. Moderní výuková metoda tvůrčího psaní k vybraným
tématům na 2. stupni ZŠ a SŠ, realizovaný v rámci projektu reg. č.
CZ.07.4.68/0.0/0.0/16_037/0000305

Vzdělávací materiály

Vzdělávací program byl akreditován MŠMT v rámci systému dalšího vzdělávání pedagogických
pracovníků pod č. j.: MSMT-508/2018-1-26

Centrum pro kulturní a sociální studie, z.s.
Praha 2019

Projekt

Příběhy porozumění. Moderní výuková metoda tvůrčího psaní k vybraným tématům na 2. stupni ZŠ a SŠ, reg. č. CZ.07.4.68/0.0/0.0/16_037/0000305
je spolufinancován Evropskou unií.

Vzdělávací materiály

k akreditovanému vzdělávacímu programu Příběhy porozumění. Moderní výuková metoda tvůrčího psaní k vybraným tématům na 2. stupni ZŠ a SŠ, č. j. akreditace: MSMT-508/2018-1-26

© Centrum pro kulturní a sociální studie, z.s.
Praha 2019

● Radka Denemarková

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Radka Denemarková (* 1968 v Kutné Hoře)

- Filozofická fakulta UK, germanistika – bohemistika.
Doktorát (Ph.D.) v roce 1997 v oboru česká literatura.
Dizertační práce: Sémiotická problematika dramatizací.
- Od října 2009 do června 2014 externě přednášky a seminář tvůrčího psaní na VŠ (Literární akademie Josefa Škvoreckého Praha).

Romány

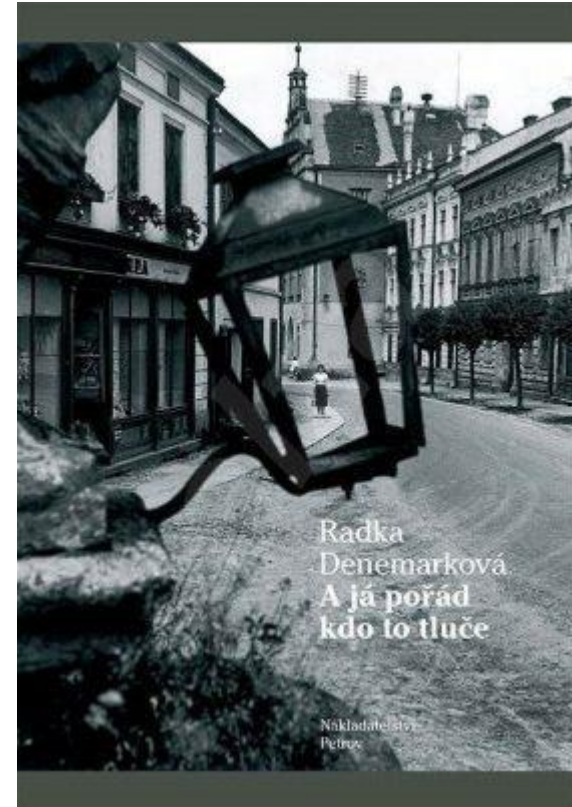
- **PŘÍSPĚVEK K DĚJINÁM RADOSTI.** 2014. Román.
- **KOBOLD. PŘEBYTKY NĚHY / PŘEBYTKY LIDÍ.** 2011.
Dvojromán.
- **PENÍZE OD HITLERA.** 2006. Román.
- **A JÁ POŘÁD KDO TO TLUČE.** 2005. Román.

A já pořád kdo to tuče (román)

- Jurodivý, groteskně napínavý příběh jedné vraždy a osudového propojení muže a ženy, utopených v pochybnostech samoty, se mohl odehrát kdekoliv. Prostředí divadla však otevírá jedinečný prostor pro hlubší vášně i hysterie, v němž navíc jednoho dne spadne opona definitivně. Energickým účinkujícím, pasivním čumilům i zákulisním manipulátorům.
- Alternace za naše životy neexistují. Nehrajeme v divadle jednoho herce. Minulost a úzkosti nesvlečeme jako košty. I ta sebemenší životní „role“ má být odehrána svědomitě. Hostující režisér Buch to tuší, spisovatelka a dramatička Birgit to ví. A kdo ví, bývá umlčen.
- Zralá prvotina v sobě skrývá košaté podobenství: potemnělý obraz lidského rodu, kde ďábelský kruh nelze přetnout.

(text z webu autorky - <https://denemarkova.eu/cs/>)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

A já pořád kdo to tluče – Jana Čeňková (výběr z recenze 2004) (I)

- **A já pořád kdo to tluče — a on (d'ábel) na obruče...**
- [Jana Čeňková](#)
- Radka Denemarková (1968) působí jako dramaturgyně v Divadle Na zábradlí, podílela se na scénářích televizních dokumentů o významných režisérských osobnostech, napsala monografii o Evaldu Schormovi (*Sám sobě nepřítelem*, 1998) a o Petru Lébloví ji připravuje. Pracovala jako vědecká pracovníce Ústavu pro českou literaturu, překládá z němčiny a publikuje recenze a studie. S touto přípravou vstoupila do našich literárních vod svým prvním románem *A já pořád kdo to tluče*.
- Podtitul napovídá, záložka hovoří o příběhu jurodivém, groteskně napínavém. V doslovu Michala Jareše se prolíná téma tradice divadla v literárním textu s charakteristikou „antihrdinky“ a případným kritikům je leccos podstrojováno, zejména hledání reálné inspirace díla.
- Tak se k nám dostává příběh, zaobalen a rozkryt. Ale jaký význam v něm objevujeme bez těchto nánosů?

A já pořád kdo to tluče – Jana Čeňková (výběr z recenze 2004) (II)

- **A já pořád kdo to tluče — a on (d'ábel) na obruče...**
- [Jana Čeňková](#)
- Přijmeme jej jako temnou komedii, životnější, než by se zdálo. Příběh, v němž do sebe postavy a jejich konání zapadají na pozadí dějinných událostí, které nás hnětou a sem tam vyplavou na povrch, aniž bychom jim byli schopni porozumět. Život a hra na život, který měl pokračování v nechtěném spojení dvou lidí v padesátých letech minulého století, se vyjevuje v chronologické posloupnosti v čase přítomnosti. Dva lidé v blízkém příbuzenském vztahu se pak nikdy osobně neseťkají, jejich životy se protnou „na divadle“.
- Stárnoucí německý režisér zvučného jména Petr Buch si vybral k nastudování hru jedné z pražských autorek, Birgit Stadtherrové. Hra bude uvedena v jednom malém pražském divadle. Vyburcovala jej jediná věta: „Chci vědět, co dělal tvůj otec, muž jménem Ralf Buch, za války.“

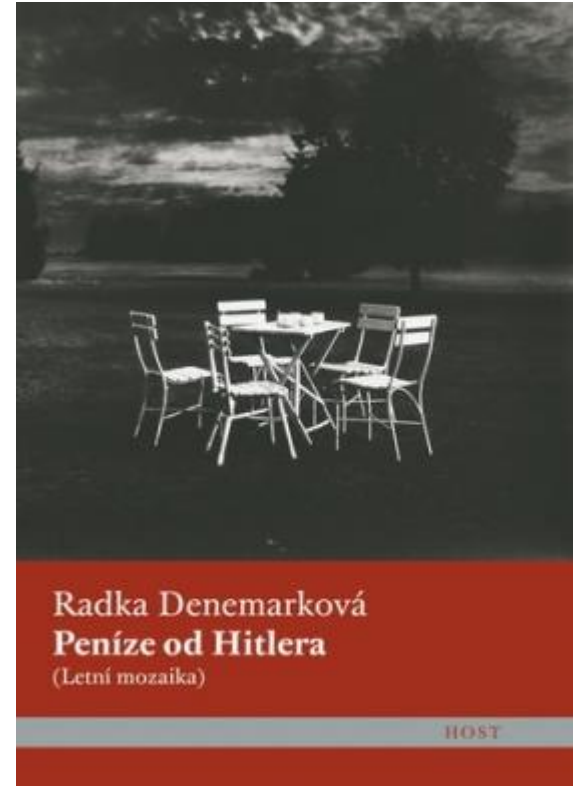

- Čteme-li jejich příběh, zmocňuje se nás napětí, i když tušíme souvislosti i vazby jednotlivých postav. Denemarková je angažovaná vypravěčka, v románu se sráží povrchnost vnější reflexe světa a osobních historií s vnitřním ustrojením člověka v jeho mikrosvětě; touhami po blízké bytosti, hrdinstvím, pýchou, zbabělostí, pokrytectvím a citovou vyhaslostí.
- Hrdinka Birgit nepřijímá tempo života, její (ne)schopnost žít v reálném světě a přijímat jeho role včetně mateřské se zvnitřňuje v umělecké, fiktivní tvorbě. Často se vrací ve vzpomínkách k matce — „ženě dvou tváří“, pro kterou její zrození a pozdější hloubavá jinakost znamenaly selhání a staly se popudem pro příkladné psychické týrání. Talentovaná, životu naslouchající mladší sestra Johana je jen zdánlivě jejím protipólem. Naplňují ji konkrétní dny a činy, jejím výrazným rysem je dovednost naslouchat, ale až příliš je mezi lidmi „pro tohoto anděla pravého pekla“. Nahlíží tak do svědomí zúčastněných postav včetně Bucha, převádějícího „život“ na divadelní prkna. Věhlasný režisér je sám jen jeho pasivním přihlížitelem, vědomě neschopným navázat citový vztah.
- Autentičnost epizod se sebestředným divadelním souborem s vyčnívající dramaturgyní Klamovou čtenáře pobaví i zasáhne. Jako obnažená komedie působí pak tisková konference, zde se, a stejně tak v epilogu, neubráníme přílišné doslovnosti dějinných výjevů v románu. Na druhou stranu toto rozkrývání „falšování paměti“, kterého se sami zúčastňujeme, přitahuje.

Peníze od Hitlera (román) 2006

- Gita Lauschmannová, dívka sotva šestnáctiletá, přežila koncentrák a spěchá do rodných Puklic, aby po letech hrůz i strádání objala své blízké a znovu se vyspala ve své posteli. Vrátila se, aby zjistila, že se nemá kam vrátit. Válka skončila, běsnění nikoli. Gita Lauschmannová, energická žena na sklonku života, osudem drsně poznamenaná. Nenechala si život zošklivit úplně. Nastřádané vzpomínky ožívají. Gita shrnuje pásku z očí. Odvážně, nemilosrdně. Čas ovšem semele všechny a všechno po svém. Lze tomu navzdory dosáhnout spravedlnosti? Lze se domoci trestu za barbarské činy? Lze křivdy napravit? Ano i ne. Svůj talíř si však každý musí vyjíst sám. *Hlavně se udržet v lati, nezkolabovat, neječet.* Druhá autorčina prozaická kniha je opět groteskně potemnělým příběhem, panoptikem, v němž se blyští odlesky příběhů, které sami žijeme.

Peníze od Hitlera je jedním z nejúspěšnějších českých románů v zahraničí po roce 1989. Obdržel několik cen, mimo jiné:

- Magnesia Litera 2007 v kategorii próza
- Cena německých literárních kritiků [USEDOMER LITERATURPREIS](#) za r. 2011
- V německojazyčných zemích je Radka Denemarková nejznámější českou spisovatelka.
- *„Šest kapitol, šest pokusů o návrat domů, kde Gita Lauschmannová před válkou prožila šťastné dětství, než celou rodinu, jež dotud o svém židovství ani nevěděla, odvěkli do lágrů. První návrat otevírá druhé, poválečné a delší dějství dějinné tragédie: vesnice, ziskem majetků a půdy Gitiny rodiny se chce dětí, jež se z lágru vrátily, zbavit. Chlapce se jim podaří ubít a zakopat. Gita se zachrání, a vesnici temné vědomí zločinu a nespravedlivé loupeže semkne. Když se Gita po šedesáti letech jednoho léta objeví, zděsí se a nepřijmou ji mezi sebe, třebaže Gita nechce ukradený majetek zpátky, a chce jenom symbolický projev spravedlnosti pro svého otce. Těch pět letních návratů Gitu přesvědčuje, jak těžké je přiznání viny na zločinu, zejména když se na něm podílí celá vesnice. Velké, temné, aktuální téma hloubky antického dramatu.“* (Z vyjádření poroty Magnesia Litera)

Kobold. Přebytky něhy / Přebytky lidí (román)

- *Kobold (Přebytky něhy a Přebytky lidí)* je dvojromán. Dva příběhy v jedné knize jako dva živly — voda a oheň, který viděné přetavuje. Nebo dvě řeky slité v jeden tok? Je to kniha o podobách neudolatelne lásky a rafinovaného násilí. O tom, jak lidskou existenci předurčuje rodina, do které jsme vrozeni, či ideologie, v níž se namočíme. O společnosti okoralé dovnitř i k okrajům, ke všem „slabším“, vnímavým. Muka těchto postav jsou chorobami naší doby. A zdrojem těchto muk jsou zdá se Koboldové.
- (z webu autorky, <https://denemarkova.eu/cs/>)

Kobold (z recenzí)

- Knihy Radky Denemarkové jsou dokonalé ve své naléhavé děsivosti. Po životním díle *Smrt, nebudeš se báti* o životě a smrti režiséra Petra Lébla, za které má jednu ze svých tří cen Magnesia Litera, vydává nakladatelství Host její dvojromán *Kobold*. Je to kniha o násilí, zoufalství, vodě, ohni, závislosti na lásce a bolesti, kniha bez naděje, kniha smrti, které předchází něco mnohem horšího. Život.
- Kobold je slovo z německého jazyka, které označuje neposedu a skřítku, přeneseně skřeta, monstrem, lidskou kreaturu. Přestože jsou hrdinkami obou románů v knize předně ženy, utrpení je způsobeno koboldy. Tady i Koboldy s velkým počátečním písmenem, muži jménem Kobold, otcí, kteří nikdy nebyli, manželi, kteří soustavně vyráběli jizvy na ženských tělech a ženských duších. Kobold je i román o domácím násilí, o násilí na ženách a dětech. O ženách, které jsou silnější než obrovské lodě všudypřítomné Vltavy, ale patologická láska jim nedovolí získat svobodu. Jsou závislé. Na svých trýznitelích (Klára Kubíčková).

Z recenze O. Horáka

- A kdo a kdo to je, co tu kolem brousí, kdo si nedá pokoje, všude strká fousy? Celá léta jsme žili v bludu, neb jsme si mysleli, že to jsou „kluci kočičí“. Teď ale Radka Denemarková v novém románu ukazuje, že správná odpověď zní: Kobold. A také dodává definici: „Diblík, šotek, neposeda, skřítek, strážce podzemních pokladů. Přeneseně skřet, kreatura, monstrum.“ Román čtenáři dává již dopředu signál, že jde o dílo zpracovávající závažné téma... Proč potom nejapně začínat recenzi večerníčkovskou šišlandou? Ale jak ukazuje už název prvotiny A já pořád kdo to tluče (2005), poznávacím znamením próz Radky Denemarkové jsou dětské říkačky, avšak transponované dospělým poznáním: „Jeden krůček, druhý krok,/ už budu mít první rok./ Až bude těch roků pět,/ zasviní mě celý svět.“
- Dalším příznakem románů Radky Denemarkové je temně groteskní optika, s níž zachycuje 20. století ve střední Evropě. Ovšem taková charakteristika sedí i na romány Jáchyma Topola, ale přitom k sobě tyto autoři mají velmi daleko... Mají? „Každý si hledá svý/ kam sebe vrazit...“ napsal Jáchym Topol a tyto verše by byly vhodným mottem pro Kobolda. Později navíc báseň nazpívala Monika Načeva, přičemž text ponechala v mužském rodu. A věci holčičí a klučičí, to je téma románu Kobold – protože jejich schopnost se dorozumět je pod psa. Všechna snaha jako by byla pro kočku. Lidi se chovají jako zvířata, někdo v životě šlape jako slon v porcelánu, jiný má zas hroší kůži.

(Ondřej Horák, Hospodářské noviny)

Příspěvek k dějinám radosti (román)

- Sebevražda bohatého postaršího muže se brzy ukáže jako nepravděpodobná. Vnímavý Policista neúnavně pátrá po skutečných důvodech té podivné smrti, jež ho dovedou k tajemnému domu pod Petřínem. Záhad a motivů přibývá stejně jako hodin strávených s mladou Vdovou. Hlavními postavami jsou ale tři, možná čtyři ženy, vzdělané, smělé a oddané vyšší spravedlnosti, podle níž oběť a viník ztrácejí svou původní dualitu. A v echu doráží palčivá otázka: kolik nás ještě čeká násilí a válek, než všechno to neštěstí člověka konečně polidští? Autorčin groteskní román valící se jako láva však také promlouvá o potřebě doteků, neboť „těla nelžou a jejich paměť neklame“. A roli přímo tažnou mají v knize svobodné bytosti, pro něž je laskavost mocnější než zákony vládců – švitořivé vlaštovky.

Z recenze Petra Čapka

- Autorka se tentokrát rozhodla svou knihu zpracovat formou krimi románu. O detektivní zápletku zde ale jde až na druhém místě. Jedná se hlavně o poselství žen, které utrpěly znásilněním a útlakem mužů. Denemarková se však zcela záměrně vyhýbá popisu násilí, které balí do všudypřítomných metafor. Postupně tak čtenářům nakládá jeden neradostný osud za druhým, až se zdá, že pomyslné světlo na konci tunelu již nikdy nespatříme, ale přesto tam kdesi v dálce je.
- Samotný příběh je utkán z několika rovin, vzdálených časem i místem. Vzájemně se prolínají a ovlivňují jedna druhou. Ve výsledku dostáváme ucelený příběh, který ve čtenářích vyvolá nejednu otázku a znepokojující pocit. Ovšem abychom jenom nechválili, jazyk, jakým je kniha napsaná, rozhodně nemusí sedět každému. Navíc přílišná lyrizace a hejna vlastovek, které symbolizují znásilněné ženy, se mohou zdát občas až příliš nesrozumitelné a čtenář je tak nucen vše neustále bedlivě sledovat, protože stačí malá nepozornost a věci přestanou dávat smysl.
- Radka Denemarková ve své nejnovější knize opět dokázala, že patří k tomu nejvýraznějšímu, co může současná česká literatura nabídnout. A i když není [Příspěvek k dějinám radosti](#) právě jednoduchým čtením, těm, kteří mu dají šanci, se odvděčí velmi silným prožitkem

Radka Denemarková je trojnásobnou vítězkou Magnesie Litery: za překlad, román a publicistiku

- Patří k nejdůležitějším českým autorkám
- V současnosti je nejznámější českou spisovatelkou v zahraničí
- Vybírá si témata z nedávné historie i ze současnosti
- Její knihy se důsledně staví na stranu obětí, to souvisí s výběrem jejích témat, která formálně hraničí s detektivním románem, i když jen málokdy tuto hranici překročí
- Její témata jsou atraktivní, ale její jazyk předpokládá zkušené čtenáře a pozorné čtení
- Je s podivem, že její romány nebyl v ČR zfilmovány např. její román Kobold je mimořádně vhodnou látkou

